

Vlaanderen
is jeugd

Eindrapport masterplan diversiteit in/en jeugdwerk

DEPARTEMENT
CULTUUR, JEUGD & MEDIA

vlaanderen.be/cjm

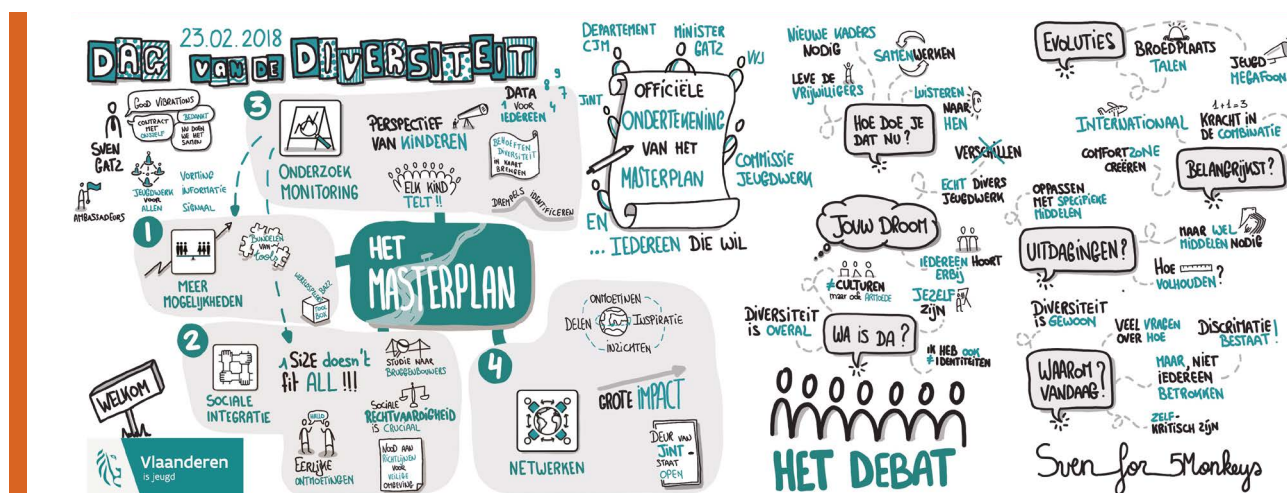
INHOUD

EINDRAPPORT MASTERPLAN DIVERSITEIT IN/EN JEUGDWERK	3
Strategische doelstelling 1: Gelijke mogelijkheden	4
OD 1.1: TOOLS EN INSTRUMENTEN BUNDELEN	4
OD 1.2: ONDERSTEUNING OPZETTEN	5
OD 1.3: BELEID MAKEN	6
OD 1.4: VORMING VERSTERKEN	7
OD 1.5: NIEUWE INITIATIEVEN EN PRAKTIJKEN VORMGEVEN EN STIMULEREN	8
Strategische doelstelling 2: Sociale integratie	9
OD 2.1: BRUGGEN BOUWEN	9
OD 2.2: SAMENLEVEN IN DIVERSITEIT	9
OD 2.3: ONTMOETINGSKANSEN SCHETSEN OP VLAAMS NIVEAU	11
OD 2.4: NIEUWE INITIATIEVEN EN PRAKTIJKEN STIMULEREN EN PROMOTEN	11
OD 2.5: TRANSVERSAAL WERKEN	12
Strategische doelstelling 3: Onderzoek en monitoring	13
OD 3.1: MONITORING	13
OD 3.2: ONDERZOEK	13
Strategische doelstelling 4: Sterke netwerken op alle niveaus	16
OD 4.1: NETWERKING	16
OD 4.2: BEELDVORMING	17
OD 4.3: INTERNATIONAAL UITWISSELEN	18
Korte evaluatie van het afgelegde traject	19

EINDRAPPORT MASTERPLAN DIVERSITEIT IN/EN JEUGDWERK

In 2016 schreef De Ambrassade samen met verschillende partners uit de jeugdwerksector en onder begeleiding van Demos een visienota over diversiteit in/en jeugdwerk. Deze visienota vormt nog altijd een goed kader om ook beleidsmatig aan de slag te gaan. Het Masterplan Diversiteit (2018-2020) bundelde uiteenlopende initiatieven met betrekking tot diversiteit in/en de jeugdsector en bood de kans extra stappen te zetten op vlak van diversiteit. Het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP) neemt de geleerde lessen uit het masterplan-traject mee en besteedt uitgebreid aandacht aan diversiteit binnen de doelgroep kinderen en jongeren. Zo hebben de vijf prioriteiten uit het JKP oog voor non-discriminatie, een inclusieve aanpak en de noden en behoeften van alle jongeren. Vooral de vierde prioriteit 'Vrijtijdsbesteding voor allen' gaat hierop in.

Deze nota geeft voor elke pijler of strategische doelstelling van het Masterplan Diversiteit een overzicht van de acties die de jeugdwerksector uitvoerde. Het legt ook de link met het JKP.

Strategische doelstelling 1: Gelijke mogelijkheden

In Vlaanderen moeten alle jongeren dezelfde mogelijkheden krijgen om aan vrijetijdsbesteding te kunnen doen. Binnen deze pijler ondernamen alle partners acties, zowel op sector-, als op organisatieniveau. Toch zijn er nog een aantal werkpunten. Zo blijft het zoeken naar creatieve manieren om moeilijke thema's bespreekbaar te maken en om een betere representatie van de bevolking te verkrijgen. **We bespreken de ondernomen acties in het kader van deze pijler per operationele doelstelling (OD).**

OD 1.1: TOOLS EN INSTRUMENTEN BUNDELEN

De **Toolbox Diversiteit** werd in 2018 ontwikkeld en bundelt bestaande tools en methodieken voor laagdrempelig jeugdwerk. In 2019 lanceerden we de toolbox op de Dag van de Diversiteit. Sindsdien krijgt deze jaarlijks een update met nieuw materiaal. Zo was er in 2020 een aanvulling met tools ontwikkeld in het kader van het Netwerk Antiracisme en -Discriminatie. De Toolbox Diversiteit is terug te vinden op [de website van De Ambrassade](#). Ook de [ondersteuningstool 'Ouders en jeugdwerk'](#), die organisaties helpt hun omgevingsanalyse uit te voeren in het kader van hun beleidsplanningsproces, is daar te vinden. In 2019 werd de website op een jaar tijd 5397 keer bezocht.

In het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP)

OD 4.1.2 van het JKP bevat het engagement om in te zetten op methodieken en inspirerende praktijken die maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren naar een vrijetijdsaanbod op hun maat begeleiden.

OD 1.2: ONDERSTEUNING OPZETTEN

In 2018 zette de jeugdwerksector een **ondersteuningsplan** op om een gecoördineerd ondersteuningsaanbod voor erkende jeugdwerkorganisaties te ontwikkelen. De doelstelling? Laagdrempeliger worden, zowel op Vlaams als lokaal niveau. Dit ondersteuningsplan kreeg een vertaling naar het aanbod van De Ambrassade, die ook een geïntegreerd diversiteitsbeleid ontwikkelde. **Het leernetwerk diversiteit** legde de focus op het principe van de redelijke aanpassing in het jeugdwerk. Dit bleek de ideale gelegenheid om een inventaris van de noden voor het ondersteuningsplan te maken. Zo wilden we tegen eind januari 2019 het ondersteuningsplan finaliseren en ondersteuning door De Ambrassade uitrollen, met intense trajectbegeleiding voor één jeugdwerkorganisatie richting een geïntegreerd diversiteitsbeleid. Dit werd echter vooruitgeschoven naar 2020. De Ambrassade zocht in 2019 naar een partner die ondersteuning kon bieden bij het vormgeven van een geïntegreerd diversiteitsbeleid. In 2020 voerde De Ambrassade het ondersteuningsaanbod uit en vond de intense trajectbegeleiding plaats. Op basis van deze leerervaring zette De Ambrassade een vorming en begeleiding op voor coördinatoren over het voeren van een divers personeelsbeleid. De Ambrassade hield verschillende gesprekken met het Minderhedenforum, het Kaaitheater en Hakim Benichou om het traject rond geïntegreerd diversiteitsbeleid vorm te geven. Om het uit te tekenen, volgden twee stafmedewerkers de opleiding diversiteitsmanagement aan de KU Leuven. Deze aanpak verzekert een duurzame verankering van de ambities rond het geïntegreerd diversiteitsbeleid.

Naast het ondersteuningsplan zag ook de Vlaamse netwerkorganisatie **Jeugdwerk Voor Allen** (JWVA) het licht (2018). Deze organisatie wil ervoor zorgen dat kinderen en jongeren met een beperking en/of in een maatschappelijk kwetsbare situatie zo veel mogelijk kunnen deelnemen aan het jeugdwerk. Het JWVA biedt ondersteuning aan organisaties en verenigingen om te bekijken wat er binnen de organisatie op vlak van diversiteit kan gebeuren. In 2018 en 2019 werden 24 procesbegeleidingen en 270 vormingen aangevraagd. Daarnaast organiseert Jeugdwerk Voor Allen vormingen en inspiratiesessies en reiken ze op hun website informatiebrochures aan rond diversiteit, inclusie en kwetsbare doelgroepen. De cijfers over de promo-acties op 19 november 2020 tonen dat er 2136 volgers waren op Facebook en 640 op Instagram. In 2019 werd de website 18 849 keer bezocht en de ambassadeurs waren op heel wat netwerken en studiedagen aanwezig. Ook na het Masterplan Diversiteit gaan we door met het netwerk Jeugdwerk voor Allen. De Ambrassade, KeKi, JINT en Bataljong krijgen de opdracht om samen een nieuwe ondersteuningsstructuur voor geïntegreerd jeugdwerk en het lokale jeugd aanbod op te zetten.

In het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP)

Er zijn linken met de vierde prioriteit van het nieuwe JKP, namelijk 'Vrijtijdsbesteding voor allen'. Hiermee zet de Vlaamse overheid in op oplossingsstrategieën om drempels voor een geïntegreerd vrijetijdsbeleid weg te werken. OD 4.1.2 en OD 4.2.2 drukken het engagement uit om inspirerende praktijken en methodieken te faciliteren die inzetten op de toeleiding van onder meer maatschappelijk kwetsbare en jongeren. Concrete acties die onder deze prioriteit vallen, zijn de ontwikkeling en de ontsluiting van een vorming rond sociale integratie, de publicatie van een actieonderzoek hierover en de projectoproep Verbindingsambassadeurs voor het jeugdwerk. Deze projectoproep moet de samenwerking tussen organisaties en lokale besturen aanmoedigen om bestaande trajecten of innovatieve projecten op te schalen en te verruimen naar andere gemeenten. Zo kunnen gemeentes en organisaties elkaar aanspreken, inspireren en laten zien wat de resultaten zijn van goede praktijken. Het doel is dat alle kinderen en jongeren moeten kunnen kiezen tussen verschillende vormen van jeugdwerk, ongeacht hun herkomst en hun culturele of religieuze achtergrond. Een eerste intervisiemoment voor deze projectoproep vond in 2021 plaats.

OD 1.3: BELEID MAKEN

In het kader van de operationele doelstelling 'beleid maken' werkte de sector rond **drie acties**.

1. **Structurele middelen en projectsubsidies** moeten jeugdwerkorganisaties in Vlaanderen en Brussel ondersteunen bij het uitwerken van een geïntegreerd diversiteitsbeleid. In 2018 zette het departement Cultuur, Jeugd en Media de projectgroep 'sociale integratie' op om nieuwe of bijkomende initiatieven te stimuleren. Op 15 juli 2018 waren 75 aanvragen ingediend, waarvan er vijf onontvankelijk waren. In 2019 kwam er een beoordelingskader dat criteria bevat voor het ondersteunen van een geïntegreerd diversiteitsbeleid. Wat het beoordelingscriterium 'gelijke kansenbeleid' betreft, konden verenigingen kijken naar de Toolbox Diversiteit en de visienota. Deze twee instrumenten konden een bron van inspiratie zijn bij de opmaak van hun beleidsnota voor 2021-2025. Hierdoor kregen de meeste adviescommissies een meer diverse samenstelling dan voorheen. Bij de evaluatie van het decreet in 2022-2023 zullen ook de beoordelingscriteria tegen het licht gehouden kunnen worden. Daarnaast bezocht het departement in 2019-2020 alle projecten, waarna ze de verenigingen een verslag bezorgde. Verenigingen bezorgden in 2021 een verslag over de verschillende projecten terug.
2. De Vlaamse Regering keurde in januari 2019 het nieuwe **decreet 'bovenlokaal jeugdwerk, jeugdhuis en jeugdwerk voor bijzondere doelgroepen'** goed. Dit decreet ondersteunt vier groepen van initiatiefnemers met werkings- en projectmiddelen. Dit zijn de geprofessionaliseerde jeugdhuisen die inspelen op prioriteiten van het Vlaamse jeugdbeleid, jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, jeugdwerk met kinderen en jongeren met een handicap en intergemeentelijke projectverenigingen. Daarnaast kregen bovenlokale jeugdwerkingen die werken met kinderen en jongeren met een handicap de nodige informatie bij het opmaken en indienen van hun beleidsplan. Ook jeugdhuisen kregen informatie over het opstellen van een vierjarig beleidsplan waarbij het stimuleren van artistieke expressie, ondernemerszin en sociale cohesie de prioriteiten waren. Jeugdhuisen en jeugdwerkingen dienden in 2019 hun beleidsplan in en ontvingen op basis hiervan structurele werkingsmiddelen voor 2020. Bovendien werden de mogelijkheden om projecten in te dienen voor nieuwe, bovenlokale initiatieven actief gepromoot binnen de subsidielij 'experimenteel jeugdwerk'. Projectaanvragers kregen hierbij actief ondersteuning. Vanaf 2021 kunnen zeven werkingen met kwetsbare kinderen en jongeren rekenen op een structurele subsidie voor een periode van zes jaar. Ook vijf vrijwilligersorganisaties die werken met kinderen en jongeren met een handicap krijgen middelen toegewezen op basis van een dossier dat ze in 2020 indienden. Deze subsidielij zullen we de komende jaren verder promoten.

3. Het nieuw ontwikkelde **instrumentarium voor lokaal jeugdbeleid** heeft als doel om het lokale jeugdaanbod beter af te stemmen op de diverse noden en vragen van kinderen en jongeren. In 2018 werden bestaande analyse-instrumenten en participatiemethoden geïnventariseerd, net als de verschillende modellen van gemeentelijke ondersteuning en trajecten die lokale besturen liepen om tot deze modellen te komen. Deze inventarisatie leidde tot een instrumentarium dat in 2019 getest, geëvalueerd en bijgestuurd werd zodat we het nieuw instrumentarium konden lanceren. In 2020 startten we ook met het schrijven van een **visietekst over regie van het vrijetijdsaanbod**. Hier ligt de focus op de regierol van de lokale overheid om het recht op vrije tijd voor alle kinderen en jongeren waar te maken. Daarnaast kwam er een samenwerkingsovereenkomst tussen Bataljong en het Agentschap Integratie en Inburgering voor een **online info- en inspiratiebundel** rond het informeren, oriënteren en toeleiden van jonge nieuwkomers naar het vrije tijdsaanbod. Deze info- en inspiratiebundel bevat relevante informatie en praktijkvoorbeelden en is terug te vinden via [deze link](#).

In het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP)

Binnen prioriteit vier 'Vrijetijdsbesteding voor allen' legt het JKP de doelstelling om kinderen en jongeren te betrekken via een participatietraject vast (OD 4.1.1). Hierdoor zullen kinderen en jongeren zelf invulling en vorm kunnen geven als co-creators en creëren we een vrijetijdsbesteding op vraag en eigen maat. Ook een verwijzing naar de projectgroep verbindingsambassadeurs is hier op z'n plaats. Dit project werd hier eerder toegelicht bij OD 1.2: Ondersteuning opzetten.

OD 1.4: VORMING VERSTERKEN

We gingen na hoe het thema **diversiteit binnen het (kader)vormingsaanbod** behandeld kan worden. De Ambrassade vormde daartoe in 2018 een collegagroep die een uitwisselingstraject opbouwde. Dit leidde tot een overzicht van bestaande inhoud, werkvormen en soorten initiatieven met betrekking tot diversiteit. Daarnaast onderzochten ze of de competentie 'omgaan met diversiteit' een generieke competentie moet zijn voor een jeugdwerker en welke inhoudelijke invulling die zou moeten krijgen.

Concreet volgden in 2019 verschillende jeugdwerkorganisaties een traject bij Konekt om jongeren met een beperking op te nemen in hun animatoren- of leidingsploeg. Na dit traject koppelden de organisaties hierover op een inspiratiedag terug en schreven ze samen een **visienota over het opnemen van co-animatoren in de ploeg**. Uiteindelijk viel de beslissing om diversiteit als extra competentie toe te voegen aan de trajecten animator, hoofdanimator en instructeur.

In 2020 wijzigde dan ook de regelgeving voor geattesteerde kadervorming, aangezien 'omgaan met diverse achtergronden van deelnemers' een deelcompetentie bij alle trajecten werd. Op de website van De Ambassade kunnen organisaties [interessante methodes en vormen rond diversiteit](#) delen en terugvinden om elkaar te inspireren. We zijn als sector ook vragende partij om de mogelijkheid om geattesteerde kadervormingscursussen aan te bieden, open te trekken naar twee subsidiepunten binnen het decreet Bovenlokaal Jeugdbeleid. Specifiek doelen we op de lijnen voor organisaties die werken met kwetsbare kinderen en jongeren. Zo zullen er in de toekomst waarschijnlijk meer kinderen en jongeren uit deze twee laatste doelgroepen een attest behalen.

In het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP)

Na het Masterplan Diversiteit wordt deze operationele doelstelling doorgetrokken in het JKP. Demos vzw zal een vorming rond sociale integratie ontwikkelen en ontsluiten. Deze actie valt onder de vierde prioriteit van het JKP 'Vrijtijdsbesteding voor allen'.

Daarnaast neemt het JKP ook de doelstelling op om vrijwilligerswerk te stimuleren door in te zetten op nieuwe vormen van engagement en nieuwe evoluties hieromtrent (OD 3.1.2). Er komen ook aanbevelingen over hoe je best aan de slag gaat met de vrijwillige inzet van kinderen en jongeren. Er zal in 2020-2024 ook aandacht zijn voor het identificeren, ontwikkelen en erkennen van de competenties en de talenten die kinderen en jongeren ontwikkelen wanneer zij zich vrijwillig engageren (OD 3.2.2).

OD 1.5: NIEUWE INITIATIEVEN EN PRAKTIJKEN VORMGEVEN EN STIMULEREN

In 2018, 2019 en 2020 inventariseerden en promootten we **vernieuwende inzichten en praktijken** die de participatie in het jeugdwerk vergroten. Belangrijk hierbij was de analyse van kritische succesfactoren en struikelblokken die deze praktijken ondervinden. Op basis van deze analyses konden we advies formuleren en hindernissen wegwerken. Daarnaast kreeg de jeugdsector informatie over het kader van redelijke aanpassing en voorbeelden van goede praktijken. Eventuele knelpunten en vragen werden besproken met de experts van UNIA. Ook kreeg de jeugdsector informatie over resultaten uit het onderzoek naar de vrije tijd van nieuwkomers (zie verder in deze nota). In 2019 werden hier vervolgsessies over georganiseerd.

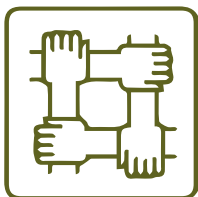
In het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP)

Deze actie sluit nauw aan bij OD 3.1.2. uit het JKP. Die zet in op het in kaart brengen van nieuwe trends en evoluties rond vrijwilligerswerk om het engagement van kinderen en jongeren te vergroten. Daarnaast worden binnen de vierde prioriteit van het JKP acties georganiseerd rond kinderen en jongeren met een handicap (OD 4.2.2). Zo komt er in 2021-2022 in samenwerking met het Agentschap Opgroeien een sensibiliseringscampagne rond kinderen en jongeren met een handicap. Daarnaast zullen er inclusiepraktijken, toegankelijke evenementen en acties rond schoolverlaters met een handicap worden opgezet.

Strategische doelstelling 2: Sociale integratie

De jeugdwerksector streeft naar meer sociale integratie tussen de verschillende actoren die bepalend zijn voor jongeren in hun vrije tijd in Vlaanderen. Het bestaande jeugdwerkeraanbod zichtbaarder maken, is daarom belangrijk. Daarnaast voelen jongeren zich vaak niet thuis in hun organisatie en hebben ze nood aan een meer representatieve organisatie. **We bespreken kort de ondernomen acties die aansluiten bij deze pijler.**

OD 2.1: BRUGGEN BOUWEN

De resultaten uit het **actieonderzoek 'Bruggenbouwers'** vonden hun weg naar de sector via een publicatie en (een) studiedag(en). In 2018 werd het traject Bruggenbouwers succesvol afgerond. De twaalf Bruggenbouwers-projecten die in 2017-2018 op financiering vanuit de projectoproep 'Bruggenbouwers in het jeugdwerk' konden rekenen, werden kwaliteitsvol begeleid en geëvalueerd. In 2019 kwam hierover een **toegankelijke publicatie** die terug te vinden is op de site van de Vlaamse overheid. Het Departement Cultuur, Jeugd en Media verspreidde deze publicatie in 2020 ook tijdens verschillende evenementen.

In het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP)

In het JKP wordt het doel gesteld om binnen het vrijetijdsaanbod gericht aandacht te besteden aan het bereiken van specifieke doelgroepen zoals kwetsbare kinderen en jongeren (OD 4.2.2). Daarnaast onderstreept OD 4.2.1 het belang van expertise-uitwisseling over een geïntegreerd vrijetijdsbeleid en het belang van bouwen aan duurzame bruggen tussen vrijetijdsorganisatoren.

OD 2.2: SAMENLEVEN IN DIVERSITEIT

Om het samenleven in diversiteit te versterken, hebben we **(boven-)lokale jeugdwerkactoren gestimuleerd en geïnspireerd om ontmoeting** tussen kinderen, jongeren en jeugdwerkinitiatieven die elkaar in de vrije tijd minder treffen, op te zetten. Dit zowel inhoudelijk als informeel. De eerste stap daartoe was een inventaris van goede praktijkvoorbeelden van zulke ontmoetingskansen (2018). Die kregen een plek in het instrumentarium dat via vorming en begeleiding aan lokale besturen ter beschikking werd gesteld. In 2019 nam Bataljong dit instrumentarium, na evaluatie en bijsturing, ook op in hun vormings- en begeleidingsaanbod. De focus lag op het ontwikkelen van een instrumentarium voor het lokaal jeugdbeleid. Zo kan die het jeugd aanbod beter afstemmen op diverse vragen en noden van kinderen en jongeren (zie OD 1.3 in deze nota). Bataljong blijft inzetten op de inventarisatie en communicatie van andere goede praktijkvoorbeelden ter inspiratie. Daarnaast leverde de publicatie rond anderstalige jonge nieuwkomers en vrijetijdsaanbod info en inspiratie (zie OD 1.3 in deze nota) en gaf Bataljong zijn visie mee rond gedeeld gebruik van infrastructuur en ruimte op het congres over openbare ruimte in Mechelen.

We wilden ook de **dialogo tussen jongeren en lokale besturen** over ontmoeting in de vrije tijd en samenleven in/en diversiteit versterken. Dit door (boven-)lokale jeugdwerkactoren te stimuleren en te inspireren. De Vlaamse Vereniging van Journalisten promoveerde dit initiatief bij haar leden en gaf ze de nodige ondersteuning om dit in de praktijk te realiseren (2018). Daarnaast nam het 'Debattle-traject' van Bataljong een themadossier rond armoede en diversiteit op en ook het magazine Dropzone besteedde er aandacht aan. Ook startte in 2018 de commissie participatie. In 2019 werden lokale burgerkabinetten en gelijkaardige initiatieven verder ondersteund en opgevolgd. De gebundelde resultaten daarvan kunnen als inspiratiebron dienen. Daarnaast ondersteunde Bataljong jeugdleden in het bereiken en betrekken van zoveel mogelijk kinderen en jongeren en werd er ingezet op uitwisselmomenten tussen lokale jeugdleden. Diversiteit, dialoog en toegankelijkheid waren hierbij thema's die regelmatig terugkwamen.

Ook organiseerde Bataljong vijf Jongtourage evenementen voor zowel jeugdleden als ambtenaren. Daar stonden vormingen en lezingen over samenleven in diversiteit op het programma. 2020 stond in het teken van een blijvende inzet op uitwisselingsmomenten tussen jeugdleden met onder andere vorming en uitwisseling rond diversiteit en toegankelijkheid. Een voorbeeld hiervan zijn de vormingen van 'Uit de Marge' rond politiseren op de Vormingstweedaagse van Bataljong. Ook de commissie participatie blijft inzetten op dialoog tussen jongeren en lokale besturen, waar thema's als diversiteit en toegankelijkheid een onderdeel van zijn. Na 2020 wordt er blijvend ingezet op acties die de dialoog tussen jongeren en lokale besturen moeten versterken. Zo wordt in Denderleeuw het 'hackathon project' georganiseerd, waar jongeren binnen de 24 uur op zoek gaan naar oplossingen voor een bepaald probleem binnen de gemeente. Met hun oplossingen gaat de gemeente nadien aan de slag.

Een derde belangrijk luik om het samenleven in diversiteit te versterken, zijn de vormingen en sensibilisering die we voorzien om **elke vorm van racisme, discriminatie en sociale uitsluiting in het jeugdwerk** tegen te gaan. In 2018 kreeg de **campagne** vorm en het startschot werd gegeven op de Dag van de Diversiteit in 2019. Ook intervisie, supervisie en vorming faciliteerden we, zowel op het niveau van de organisatie als van de sector. In dat jaar kwam ook de jaarlijkse expertgroep 'Online haat en cyberpesten' voor het eerst samen, met als doel een stand van zaken te geven, recente onderzoeken te bespreken en bestaande vragen en noden in kaart te brengen. Er werd een conferentie gehouden van het SELMA-project dat een toolkit maakte om haatspraak aan te pakken door middel van socio-emotioneel leren en mediawijsheid. Daarnaast onderschreef de sector in 2020 een charter tegen racisme, discriminatie en sociale uitsluiting.

In het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP)

*Deze operationele doelstelling zal door middel van allerlei acties in het JKP verdergezet worden onder de prioriteiten 'Welbevinden', 'Vrijtijdsbesteding voor allen' en 'Mediawijsheid'. De eerste actie is het verder ondersteunen van het Netwerk Antiracisme en -Discriminatie. Dit netwerk startte op in 2018 en 2019, ontwikkelde een visie en stelde een toolbox samen. Het heeft een **eigen website** en zette een zichtbare communicatiecampagne op om dit thema in de kijker te zetten. In 2021 en ook nadien wordt er verder gewerkt met deze instrumenten om tools rond het thema polarisering verder te concretiseren, begeleiding en vorming voor jeugdorganisaties op maat te ontwikkelen met grote aandacht voor het welbevinden van jongeren en jeugdwerkers, de externe communicatiecampagne verder uit te bouwen zodat de stem van kinderen en jongeren meer zichtbaarheid krijgt en tools en digitale processen uit te werken om rond racisme online aan de slag te gaan. Daarnaast wordt er in december 2021 voor de eerste keer een interbestuurlijke dialoog tussen het Vlaamse en het lokale niveau georganiseerd om een geïntegreerd vrijetijdsbeleid te bevorderen. Door middel van deze dialoog kunnen we de vragen en noden van Vlaamse en lokale ambtenaren in kaart brengen.*

OD 2.3: ONTMOETINGSKANSEN SCHETSEN OP VLAAMS NIVEAU

We willen de diversiteit in sprekers en praktijken bewaken bij het samenstellen van panels, commissies en stuurgroepen. Hiervoor maakten we in 2018 een **afsprakennota** op met werkingsprincipes die een grotere diversiteit aan stemmen in de besluitvorming garanderen. Deze afsprakennota wordt jaarlijks geëvalueerd, aangevuld en bijgestuurd.

OD 2.4: NIEUWE INITIATIEVEN EN PRAKTIJKEN STIMULEREN EN PROMOTEN

We willen vernieuwende inzichten en praktijken die ontmoeting in het jeugdwerk bevorderen, inventariseren en promoten. Daarnaast analyseren we zowel kritische succesfactoren als struikelblokken die deze praktijken ondervinden. Waar mogelijk formuleren we advies om hindernissen weg te werken.

In het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP)

Operationele doelstelling 4.1.2. van het JKP stelt dat praktijken en methodieken die inzetten op het toeleiden, uitwisselen en ontmoeten van kinderen en jongeren in het vrijetijdsaanbod gefaciliteerd zullen worden.

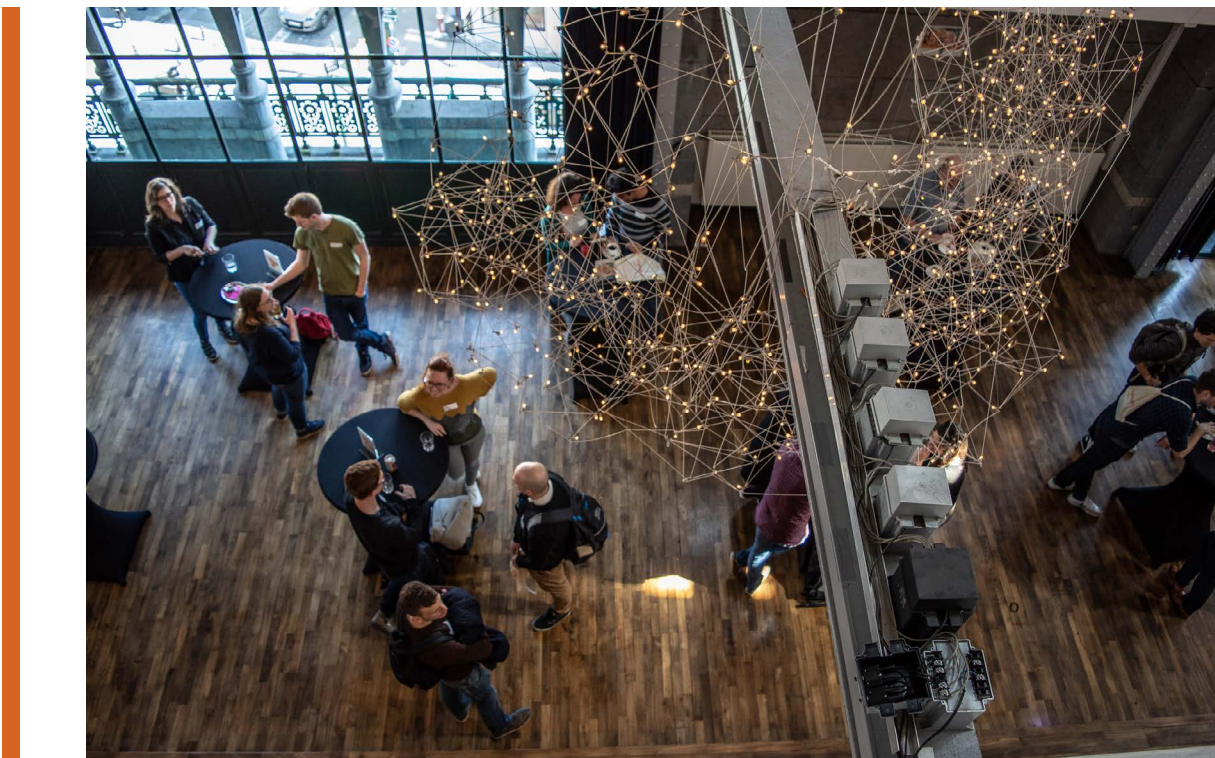

OD 2.5: TRANSVERSAAL WERKEN

In het kader van deze operationele doelstelling werd een taskforce opgericht. Die verzamelde input om de Vlaamse horizontale **doelgroep-gelieerde beleidsplannen** vorm te geven. De taskforce bestond uit een samenwerking tussen het Departement Cultuur, Jeugd en Media en de jeugdsector. In 2018 analyseerden ze samen het actieplan Gelijke Kansen en voerden ze een omgevingsanalyse uit voor het nieuwe Jeugd- en Kinderrechtenplan. De prioriteiten van dit plan werden in 2019 vastgelegd op basis van deze analyse.

Daarnaast organiseerde de sector in het kader van de transitieprioriteit 'Zorg en Samenleven in 2050' **stakeholdersfora over sociale cohesie**. Dat gebeurde voor het eerst in 2018. Toen werd de website 'Vlaanderen is samenleven' gelanceerd. De bedoeling was om deze transitieprioriteit ook te behandelen in de regeringsperiode van 2019-2024, maar in 2020 werd de visienota Vlaanderen 2050 niet meer verder uitgewerkt. Het was onduidelijk of de nieuwe regering deze nota en bijbehorende transities verder zou opnemen. Daarom ligt na 2020 de focus op het operationaliseren van het JKP: het creëren van zorgzame buurten, veilige en toegankelijke ontmoetingsplaatsen en innovatieve vormen van lokale vrijplaatsen. Er komt in het relanceplan bovendien een projectoproep rond kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties. Hiervoor wordt 3 miljoen euro uitgetrokken.

Strategische doelstelling 3: Onderzoek en monitoring

De derde pijler van het Masterplan Diversiteit heeft onderzoek en monitoring als onderwerp. In het kader van deze pijler organiseerden we acties die kwalitatieve gegevens moesten opleveren en moeilijkheden moesten onderzoeken die jeugdwerkorganisaties ondervinden. Er werden linken gelegd tussen de praktijk en de theorie en daarnaast werden er transversale acties gekoppeld aan uitkomsten van onderzoek. Hieronder bespreken we kort de acties die onder deze pijler thuishoren.

OD 3.1: MONITORING

De werkgroep basismonitoring zorgde voor een **inventarisatie van de diversiteit** van het jeugdwerklandschap. In 2018 werden de gegevens die al beschikbaar waren op vlak van diversiteit van bereikte jongeren, vrijwilligers, kaderleden en diversiteit van organisaties in kaart gebracht. Deze gegevens waren niet volledig waardoor we naar actoren zochten die verdere gegevens konden aanleveren. De bedoeling was om tegen 2020 een zo volledig mogelijk overzicht van de diversiteit in ons jeugdwerk in cijfers te hebben. Om dit te bereiken vond een eerste bevraging van jeugdverenigingen plaats. Er zijn nog verschillende bevragingen gepland in de periode 2021-2025. Een stuurgroep bekijkt hoe we de resultaten kunnen gebruiken en ontsluiten.

OD 3.2: ONDERZOEK

Onder deze operationele doelstelling vonden er verschillende acties plaats.

1. Jaarlijks vindt er een **kwalitatief belevings- en/of procesonderzoek** rond diversiteit plaats. Zo werden in 2018 pilootprojecten opgericht vanuit de samenwerking tussen jeugdwerk en bijzondere jeugdzorg over 'Maak tijd vrij'. Meer dan 10 steden of gemeenten kregen begeleiding bij het samenbrengen van residentiële voorzieningen op hun grondgebied en het lokaal jeugdwerkeraanbod. Op deze manier hadden kwetsbare jongeren die verblijven in een residentiële voorziening meer kans om aan het aanbod deel te nemen. In 2019 werden deze projecten afgerond en werden er strips en podcasts gemaakt en verspreid. Informatie en het draaiboek, tips en trends zijn verzameld op de [website van de Ambrassade](#).

In het kader van prioriteit vier van het nieuwe JKP (vrijtijdsbesteding voor allen) en voortbouwend op de bevindingen uit 'Maak tijd vrij', wordt de opdracht 'Maak samen tijd vrij' door De Ambrassade en Bataljong uitgevoerd (gefinancierd door het Agentschap Opgroeien). De Ambrassade en Bataljong zullen 5 lokale besturen en regio's ondersteunen in het opzetten van een netwerk met betrekking tot jeugdhulp en jeugdwerk. Een grote groep stakeholders zal ook tweemaal per jaar samenkomen om het verdere traject, waar uithuisgeplaatste kinderen en jongeren centraal staan, te bespreken.

Ook vond er in 2019 een **onderzoek rond gender in het jeugdwerk** plaats. Dit onderzoek wordt meegenomen in de eerste pijler van het JKP (welbevinden) in het traject rond genderdiversiteit. Op basis van het onderzoek worden er in 2021 concrete acties georganiseerd.

2. De ontwikkeling van het **Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan** (JKP) ging van start. In 2018 voerden we een omgevingsanalyse uit waarbij een diverse groep jongeren aan bod kwam. In april 2019 vond er een groot prioriteitendebat plaats waarbij we ook kinderen en jongeren betrokken. Op basis hiervan legde de sector de prioriteiten uit het JKP vast. In 2020 is het JKP een **transversaal beleidsplan** waarbij de stem van een diverse groep jongeren gehoord is en waarbij we verder willen werken met de stappen die het Masterplan Diversiteit al ondernam.

3. De resultaten van verdiepingsstudies werden vertaald naar **concrete aanbevelingen**. In 2018 kwamen er concrete aanbevelingen uit het project '**Wereldspelers**', een project rond nieuwkomers. Dit was een aanleiding voor de Vlaamse Jeugdraad om hier een advies over te schrijven, waarbij ze gesprekken voerden met verschillende beleidsmakers: minister Homans, minister Gatz, Fedasil, Agentschap Integratie en Inburgering ... De aanbevelingen werden officieel voorgesteld op de verschillende 'Debattle'-evenementen en ze waren ook een bron van inspiratie voor het memorandum van de Vlaamse jeugdraad. In 2020 werd er ook een handboek gepubliceerd rond jeugdwerk en jongeren in voorzieningen.
4. De **indicator over toegankelijkheid van vrije tijd voor kinderen en jongeren in kansarmoede** werd uitgewerkt. Uit de survey van het Jeugdonderzoekplatform kwamen in 2019 volgende cijfers naar boven: 59% van de 15- tot en met 17-jarigen neemt actief deel aan vrijetijdsorganisaties. Ongeveer 68,1% van de jongeren zonder migratieachtergrond neemt deel aan vrijetijdsorganisaties. Voor jongeren met migratieachtergrond is dat ongeveer 50%.

- Ook het onderzoek naar **vrije tijd bij jongeren in migratie** hoort hier thuis. Hiervoor werd er in 2018 een survey uitgevoerd bij 1074 jongeren in het OKAN-onderwijs en bij 55 jongeren in focusgroepen. In 2019 werd het onderzoeksrapport hierover afgerond. Het is terug te vinden via [deze link](#). In 2019 verwerkten we de resultaten van dit onderzoek tot beleidsaanbevelingen. Deze hebben we verfijnd op een interactief moment tijdens de studiedag.
- We halen hier ook graag de **masterclass rond de expertise van jeugdwerkers** aan. Deze masterclass bood een kwalitatief wetenschappelijk onderbouwde opleiding voor jeugdwerkers en vond voor de eerste keer op 17 januari 2019 plaats, in een organisatie van De Ambrassade.
- Het brede jeugdwerk werd actief betrokken bij de invulling van **ad-hocopdrachten van het JOP** (Jeugdonderzoeksplatform) in functie van diversiteitsvragen. Om dit te realiseren vond er de afgelopen jaren overleg tussen het JOP en het jeugdwerkveld plaats. Het JOP is ook betrokken partij bij het nieuwe jeugd- en kinderrechtenplan. Het ontwikkelt indicatoren om de vooruitgang in het plan te kunnen meten en zal het plan mee opvolgen.

In het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP)

Er zullen in het kader van prioriteit vier 'Vrije tijd voor iedereen' nog onderzoeken worden uitgevoerd. Zo zullen we in 2023 innovatieve methodieken in kaart brengen om kinderen en jongeren binnen het jeugdwerk te bereiken. Met dit onderzoek willen we te weten komen hoe organisaties innoveren om zo laagdrempelig en vindplaatsgericht mogelijk te worden. Daarnaast zal er ook onderzoek gebeuren over de verbreding van de bouwstenen 'Maak tijd vrij' naar kinderen en jongeren met een handicap of in VAPH-voorzieningen. Uit eerder onderzoek blijkt namelijk dat betaalbaarheid en beschikbaarheid van het vrijetijdsaanbod zeer hoge drempels blijven voor deze jongeren. Met dit onderzoek, gepland voor 2023-2024, streven we naar een meer inclusieve vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren met een handicap (OD 4.2.2).

Strategische doelstelling 4: Sterke netwerken op alle niveaus

We willen sterke netwerken stimuleren en beleidsdomein- en sectoroverschrijdend werken op lokaal, Vlaams en internationaal niveau. Er moet ruimte komen om samen te werken, te experimenteren en kennis die hieruit voort komt te verspreiden. Rond deze pijler werden verschillende acties georganiseerd, die hieronder kort worden toegelicht. Toch blijven er uitdagingen bestaan. Zo is het belangrijk om te vertrekken vanuit het perspectief van de kinderen en jongeren zelf.

OD 4.1: NETWERKING

Rond deze operationele doelstelling werden **vier acties** uitgevoerd.

1. De Ambrassade zal jaarlijks experts uit het jeugdwerk en andere beleidsdomeinen samenbrengen om kennis te delen in een **leernetwerk Diversiteit**. Dit leernetwerk wordt twee keer per jaar georganiseerd en staat telkens in het thema van een specifieke focus. Bij het leernetwerk in 2019 ging het bijvoorbeeld over dak- en thuisloosheid. In mei 2020 kon het leernetwerk niet doorgaan omwille van corona, maar dit werd ingehaald op 8 december 2020. Dit leernetwerk stond in het teken van outreachend en verbindend werken.
2. We wilden mogelijkheden creëren voor het inzetten van gezamenlijke ondersteuningsmiddelen om **sectoroverschrijdend te werken vanuit co-creatie** tussen verschillende beleidsdomeinen. Deze actie bleek echter niet haalbaar te zijn binnen de vooropgestelde termijn.
3. Het Departement Cultuur, Jeugd en Media stelde een **coördinator diversiteit** aan. Deze coördinator volgt mee het leernetwerk diversiteit op met de expliciete opdracht om praktijken, projecten, kleinere verenigingen en grotere organisaties in contact te brengen, linken te zien en samenwerking te stimuleren. Daarnaast volgt de coördinator ook de Taskforce Masterplan Diversiteit in/en jeugdwerk op.
4. We willen de geleerde lessen en output vanuit het Masterplan Diversiteit in/en jeugdwerk **meenemen in de bespreking van herzieningen** van het decreet Vernieuwd Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid en andere relevante decreten. De evaluatie van het decreet is opgenomen in de beleidsnota van de minister en gebeurt in 2022-2023. De eventuele wijziging van het decreet gebeurt ten vroegste in 2023-2024.

In het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP)

Met bovenstaande acties stimuleren we inspirerende kruisbestuivingen tussen en binnen verschillende sectoren en/of beleidsniveaus ter bevordering van een geïntegreerd vrijetijdsbeleid (OD 4.2.1). Ook OD 4.2.2 is van toepassing omdat we binnen het bestaande aanbod gerichte aandacht besteden aan het bereiken van specifieke doelgroepen.

OD 4.2: BEELDVORMING

Rond de operationele doelstelling beeldvorming werden **twee concrete acties** uitgevoerd.

1. De eerste is het uitwerken van **positieve en informatieve campagnes over het brede jeugdwerkveld** voor het grote publiek en specifieke stakeholders. In 2018 richtten het Departement Cultuur, Jeugd en Media en De Ambrassade een eerste algemene campagne op. Deze campagne toonde de diversiteit in jeugdwerkorganisaties aan het brede publiek en belichtte het jeugdwerk-engagement van diverse jongeren. In 2019 en 2020 volgden specifieke campagnes. Met relevante partners werd er toen gesproken over de mogelijkheden van specifieke campagnes naar zogenaamde 'gatekeepers' over het recht op en de waarde van vrijetijdsparticipatie met een focus op jeugdparticipatie. Hierbij gebruikten we de geleerde lessen en ontwikkelde producten van de algemene campagne als cruciale succesfactor.
2. We willen **op de jaarlijkse Dag van de Diversiteit telkens het Masterplan Diversiteit terugkoppelen**. Zo kunnen we op de publieksmomenten verwezenlijkingen, nieuwe initiatieven en samenwerkingen in de kijker zetten. Op de Dag van de Diversiteit op 23 februari 2018 werd het Masterplan gelanceerd en publiek ondertekend door verschillende partners. Zo werd een positieve visie op diversiteit en de samenwerking tussen verschillende partners in de kijker gezet en werd er meer draagvlak gecreëerd en teruggekoppeld naar jongeren, hun organisaties, andere beleidsdomeinen en sectoren met zicht op meer sectoroverschrijdend werk. Ook in 2019 en 2020 vonden er publieksmomenten plaats waar de terugkoppeling over het Masterplan op de agenda stond en waar we het gelopen proces evalueerden. Na 2020 wordt deze jaarlijkse dag verdergezet als 'Dag van diversiteitsbesteding voor allen'.

OD 4.3: INTERNATIONAAL UITWISSELEN

Om internationaal uitwisselen te realiseren willen we de mogelijkheden en ondersteuning voor het opzetten van een internationale werking bij jeugdorganisaties breder bekend maken en in de kijker zetten. In 2018 gingen JINT en andere relevante jeugdwerkactoren het gesprek aan om de ondersteuning die JINT biedt rond o.a. internationale werking, uitwisseling en projecten te verkennen. Ook brainstormden ze samen over kansen om dit nog meer in de kijker te zetten. In de periode 2019-2020 lag de focus op twee projecten. Het eerste was het internationale netwerkproject **Becoming part of Europe**. Dit project zet in op het uitwisselen en verbeteren van bestaande praktijken in het jeugdwerk met en voor jonge vluchtelingen en asielzoekers. Het project werd op touw gezet binnen het netwerk van Nationale Agentschappen van het 'Erasmus+: Youth in Action'-programma. De Vlaamse participatie in dit project sluit zeer nauw aan bij het eerdere project 'Wereldspelers' van De Ambrassade en werd gerealiseerd door Tumult en JINT. Het project resulteerde in [een reeks aanbevelingen](#) ten aanzien van overheden, organisaties en jeugdwerkers. Het tweede project is [Navigate Youth](#), een coaching- en vormingstraject dat jonge nieuwkomers ondersteunt om een rol als actieve vrijwilliger in het jeugdwerk op te nemen. JINT financiert het project, PIN vzw en Tumult voeren het uit.

Daarnaast willen we initiatieven vanuit het [SALTO-Youth netwerk](#) en [SALTO Inclusion & Diversity Resource Centre](#) breder bekendmaken bij het Vlaamse jeugdwerkveld. In 2018 vond er overleg plaats met medewerkers van JINT en SALTO. We bekeken hoe een samenwerking voor een betere verspreiding van het aanbod van onder meer informatie en vorming naar het brede jeugdwerkveld kan zorgen. Het SALTO Resource Centre 'Inclusion and Diversity' ondersteunt de Europese strategie binnen het 'Erasmus+: Youth in Action'-programma. Twee activiteiten zijn hierbij het vermelden waard in het kader van de uitvoering van het Masterplan Diversiteit. De internationale vorming 'Embracing Diversity' werd twee keer opgezet en de training 'Youth Work and Young Refugees' werd ook in twee sessies gegeven. Daarnaast participeerde het SALTO Resource Centre 'Inclusion and Diversity' ook aan de Europese expertengroep 'Contribution of youth work in the context of migration and refugee matters', wat resulteerde in de [gelijknamige publicatie van de Europese Commissie](#).

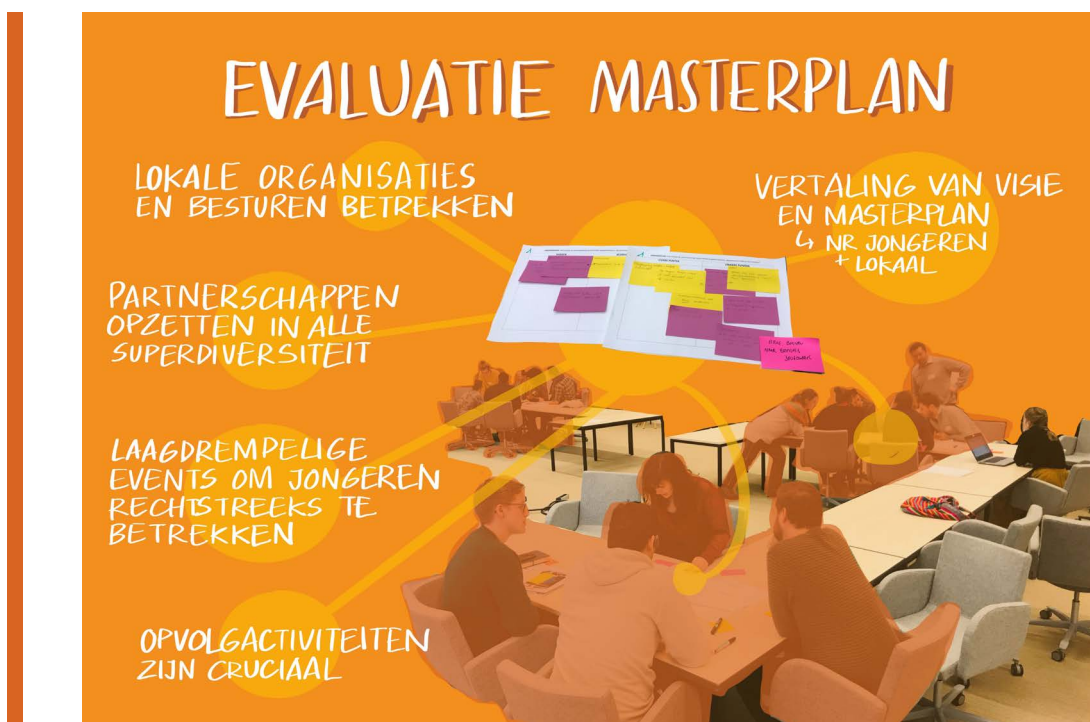
Korte evaluatie van het afgelegde traject

Tijdens de Dag van de Diversiteit op 28 februari 2020 blikten we terug op het gelopen traject en werd het geëvalueerd. Op basis van het evaluatieverslag geven we hier een korte samenvatting van de grootste struikelblokken van het plan, de belangrijkste uitdagingen voor de toekomst en hoe het nieuwe Jeugd- en Kinderrechtenplan hiermee rekening houdt.

Het Masterplan Diversiteit vertrok vanuit een sterke beginpositie. De participatieve basis van de nota was een goed vertrekpunt voor het traject. Zo konden verschillende trajecten worden samengenomen en doorheen verschillende jaren worden opgenomen. Deze participatieve basis is ook belangrijk in het Jeugd- en Kinderrechtenplan van 2020-2024. Zo werden de prioriteiten van het plan vastgelegd op basis van het groot prioriteitendebat met alle relevante stakeholders. Ondanks de sterke beginpositie van het Masterplan Diversiteit, was de verdere uitwerking van het plan op sommige momenten eerder onduidelijk. Verschillende initiatieven werden te weinig vertaald naar verschillende doelgroepen en spelers binnen de sector werkten aan verschillende snelheden. Ook de doorstroming tussen beleidsmedewerkers en veldwerkers gebeurde te weinig.

Door het diverse netwerk van de jeugdsector, boden veel mogelijkheden zich aan om elkaar te versterken en aan te vullen. De doorstroming tussen verschillende groepen verliep echter niet altijd even vlot en takenpakketten waren niet altijd even duidelijk omschreven. Op basis van deze moeilijkheden kan de sector vooruitkijken en bestaande structuren versterken op vlak van samenwerking en communicatie. De toekomst is echter onzeker doordat het thema 'diversiteit' amper is opgenomen in het huidige regeerakkoord. Daarom is het belangrijk om meer sectoroverschrijdend te werken en duidelijke aanspreekpunten te benoemen bij initiatieven.

Evenementen, zoals de Dag van de Diversiteit, bleken ideaal te zijn om terug te koppelen naar het Masterplan en de uitvoering ervan op te volgen. Ook kregen organisaties hier de kans om goede praktijken en vernieuwende initiatieven in de verf te zetten. Belangrijk is dat deze evenementen de doelgroep bereiken en dat ook kleinere organisaties betrokken worden. Dit is een belangrijke uitdaging voor toekomstige acties en initiatieven. Evenementen moeten een zo laag mogelijke participatiedrempel hebben en oog hebben voor representativiteit. Met het nieuwe Jeugd- en Kinderrechtenplan wordt de Dag van de Diversiteit verdergezet onder de naam 'Dag Diversiteitsbesteding voor Allen'. Op deze manier kunnen we blijvend terugkoppelen en inzetten op het verlagen van de participatiedrempel.

De algemene conclusie luidt dat een nauwere samenwerking nodig is om in de toekomst het kruispuntdenken binnen partnerschappen te versterken. Er zijn een paar ontwikkelingen die mogelijkheden bieden, maar ook hindernissen kunnen opwerpen voor verdere samenwerking. Zo is de overgang naar een nieuwe legislatuur een bron van uitdagingen en zorgt de polarisatie in de samenleving ervoor dat de diversiteit in vraag wordt gesteld. Anderzijds zijn er vandaag meer middelen beschikbaar op Europees niveau, waardoor er meer ingezet kan worden op samenwerking. Om ervoor te zorgen dat het gelopen traject niet verloren gaat, zijn stevige bruggen met het nieuwe Jeugd- en Kinderrechtenplan noodzakelijk. In het JKP wordt er verder gewerkt met initiatieven, goede praktijken en onderzoeksresultaten uit het Masterplan Diversiteit, zodat de gemaakte vooruitgang niet verloren gaat. Ook probeert het JKP antwoorden te bieden op uitdagingen en moeilijkheden die naar boven kwamen in het traject van het Masterplan Diversiteit. Zo kunnen we garanderen dat er blijvend aandacht is voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen.

COLOFON

Deze publicatie is een uitgave van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

Redactie

Kerlijn De Pauw, Veerle Vanbuel, Lien Van Eekert

Eindredactie

Dorien De Vries, Janne Vermeesch

Vormgeving

www.bloudruk.be

Foto's

Departement Cultuur, Jeugd en Media, Adobe Stock

Verantwoordelijke uitgever

Luc Delrue

Departement Cultuur, Jeugd en Media

Arenbergstraat 9

1000 Brussel

 vlaanderen.be/cjm

 twitter.com/deptCJM

 facebook.com/deptCJM

Wettelijk depotnummer

D/2021/3241/404

